

REMISSYTTRANDE

Ert Dnr: KN2024/ 00693

Vårt Dnr: 2024_01

2024-06-20

kn.remissvar@regeringskansliet.se

cc.

johanna.janson@regeringskansliet.se

REMISSYTTRANDE OM STYRMEDEL FÖR CCS OCH CCU

IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovan nämnda remiss och vill framföra följande.

IKEM - Innovations- och kemiindustrierna i Sverige är en bransch- och arbetsgivarorganisation som företräder 1.250 svenska och utlandsägda företag med cirka 70.000 medarbetare. Företagen arbetar med kemi i vid bemärkelse och står för en fjärdedel av industrins exportvärde och för en femtedel av industrins förädlingsvärde.

Våra medlemsföretag producerar bland annat viktiga insatsvaror som är nödvändiga i princip alla förädlingskedjor. Därför är företagets förmåga att bidra till sina kunders omställning en förutsättning för en lyckad omställning av samhället i stort. Företagen är utpräglat exportorienterade och utsatta för internationell konkurrens. En nyckel till framgång är global konkurrenskraft. Lika spelregler för industrin såväl inom som utanför Europa är en viktig förutsättning både för långsiktig tillväxt och omställning inom industrin.

GENERELLT OM ENERGIMYNDIGHETENS RAPPORT OM STYRMEDEL FÖR CCS OCH CCU

IKEM anser att rapporten är en bra början och att beskrivande delar i stort håller hög kvalitet, dock anser vi att förslagen inte är helt färdiga. IKEM efterfrågar är en vidare utredning med ett större helhetstänk om industrins framtida råvaror och behov av infrastruktur för att bli klimatneutral. Det finns stora risker med feltänk om varje enskild utmaning i omställningen ska lösas i stuprör.

IKEM tillstyrker i stora delar förslag 1-5 i energimyndighetens förslag om styrmedel för CCS och CCU och avstyrker förslag 6 i förslaget. IKEM ser att energimyndigheten i sin rapport strävar efter att hitta möjligheter att minska koldioxid läckaget vid förbränningsprocesser samtidigt finns en bristande insikt och strävan mot att ställa om samhället så det anpassas till

en cirkulär ekonomi. Exempelvis finns skrivningar som att plast så småningom alltid slutar i förbränning. Ett antagande som anges utan kunskap om de nyligen beslutade förpackningsförordningen samt det behov av fossilfria kolråvaror som efterfrågas från industrin, ett behov som inte kan mötas enbart genom biogena kolråvaror eftersom det skulle medföra en konflikt med biologisk mångfald som inte IKEM anser lämpligt.

IKEM vill också framföra att statens roll framför allt bör vara att skapa förutsättningar för näringslivet och skapa ett gott investeringsklimat i Sverige framför att ge bidrag till enskilda företag. I omställningen kan dock vissa omställningsmedel vara befogade men huvudfokus bör fortsatt vara förutsättningar genom politiska reformer som exempelvis tillgång fossilfri el till och möjlighet att ansluta inom rimligt tidsintervall i hela landet samt förutsägbara och snabba tillståndsprocesser.

FÖRSLAG 1 – VIDGA INDUSTRIKLIVET

IKEM har inga invändningar mot förslaget men vill passa på att nämna att det är viktigt att man inte särskiljer behovet av att minska utsläpp av växthusgaser oavsett kolatomers ursprung.

FÖRSLAG 2 – ANVÄND OFFENTLIG UPPHANDLING FÖR ATT PREMIERA KLIMATNEUTRALA MATERIAL

IKEM tillstyrker förslaget men anser att offentlig upphandling bör premiera fler klimatneutrala material än de som energimyndigheten föreslagit kunskapsuppbyggnad för. För att främja näringslivets omställning till material med lägre klimatavtryck bör offentlig upphandling premiera produkter och varor med lägst klimatavtryck även om de inte är helt klimatneutrala. Det kan vara ett effektivt medel för att öka viljan till inblandning av återvunnen och biogen råvara i material.

FÖRSLAG 3-SÄKERSTÄLL ATT GRÖNA KREDITGARANTIER KAN GÅ TILL INFRASTRUKTUR FÖR KOLDIOXID

IKEM har inga invändningar mot förslaget men vill understryka att fossilfri infrastruktur som exempelvis rörledningar och lager inte skiljer sig från nuvarande infrastruktur så som vägar, transmissionsledning för el och järnväg där staten har en särskild roll och ansvar. Det krävs betydligt fler åtgärder än gröna kreditgarantier för att få till stånd den infrastruktur som omställningen kräver. Återigen vill IKEM understryka vikten av en statlig utredning som tar ett helhetsgrepp i omställningens råvaruflöden som exempelvis vätgas, biogas och koldioxid men även hur tillgång till biogena och återvunna råvaror kan öka och underlättas för möjligheten att fasa ut fossila råvaror.

FÖRSLAG 4 - GE ÅTERVUNNA KOLATOMER EN TYDLIGARE PLATS I AVFALLSPOLITIKEN

IKEM anser att förslaget är bra men vill understryka att avfallslagstiftning är EU-kompetens och att det är av yttersta vikt att förtydliganden av avfallshierarkin sker i EU-reglering.

FÖRSLAG 5 - LIKSTÄLL RFNBO:S MED BIODRIVMEDEL I ENERGIBESKATTNING OCH REDUKTIONSPLIKT

IKEM tillstyrker förslaget.

FÖRSLAG 6 – PLASTANSVAR

IKEM vill inledningsvis framhålla att avfallsförbränning ligger näst sist i avfallshierarkin och bör i en cirkulär ekonomi enbart användas i undantagsfallet. Idag förbränns enorma mängder återvinningsbart avfall i Sverige, både avfall med fossilt och biogent ursprung. Det är inte en hållbar lösning om vi ska uppnå fossilneutralitet att inte sikta högre upp i avfallsförädlingskedjan. IKEM ser inte att förslaget om en skatt på plast ger några incitament att öka utsortering och återvinningsgraden på plast utan ensidigt riktar in sig på att öka förtjänsten för värmesektorn att fortsatt elda upp och på så oönsket göra övergången till en cirkulär ekonomi.

Energimyndigheten hävdar att det saknas rådighet för avfallsförbränningsanläggningar vad avser plastavfall som eldas och föreslår därför en skatt på plastproducenter som ska bekosta CCS på avfallsförbränningsanläggningar. Samtidigt saknar faktiskt plastproducenterna helt rådighet över om konsumenter sorterar sitt avfall korrekt eller om kommuner med sitt ansvar för hushållsavfallet verkar för att öka materialåtervinningen av plast. Det är därför värt att ifrågasätta energimyndighetens intentioner om förslaget, syftar det till ökad klimatnytta eller främja värmebranschens ekonomiska vinster? Ett mer välriktat förslag, om intentionen varit att minska andelen återvinningsbara material som idag eldas upp, hade varit att rikta styrningsförslaget mot konsumenter och kommuner som har en avgörande roll för att skapa en cirkulär ekonomi. Att avfallsförbränningsanläggningarna saknar rådighet är en sanning med modifikation, de har alla möjligheter att med till exempel differentierade mottagningsavgifter styra mängden plast i det avfall de tar emot eller helt enkelt vägra ta emot uppenbart felsorterat material. Mycket av den plast som förbränns skulle egentligen sorterats ut separat och skickats för materialåtervinning.

I den nya svenska förordningen om producentansvar (2022:1274) ställs högre krav på ökad insamling av plastförpackningar genom bland annat införandet av fastighetsnära insamling för konsumenter och separata insamlingsplaster för verksamhetsförpackningar i varje kommun. Detta kommer leda till att en mindre mängd plastförpackningar sorteras fel och går till förbränning.

Det är otydligt i rapporten vilken plastfraktion energimyndigheten menar i olika delar av resonemanget kring plastansvaret eftersom man menar att det idag saknas styrmedel. För de flesta plastfraktioner i samhället finns både EU-regelverk och nationell lagstiftning och ytterligare regleringar väntas inom snar framtid. IKEM vill bestämt framföra att det är av stor vikt att reglering av plast ska ske inom EU för att inte snedvrیدا villkoren för svensk plastindustri. Det riskerar att leda till förlorad konkurrenskraft och färre jobb utan någon som helst miljönytta.

För förpackningar har nyligen en förordning antagits som innebär att alla förpackningar ska vara återvinningsbara och dessutom innehålla återvunnen plast. Det är ett styrmedel som

IKEM stödjer och som syftar till att nå högre upp i avfallshierarkin, att då energimyndigheten vill styra mot skatt på dessa återvinningsbara förpackningar så att värmebranschen ska kunna fortsätta elda upp dem är motsägelsefullt och motverkar dessutom klimatnyttan med återvinning och kan enbart tolkas som att energimyndigheten vill se fortsatt resursslöseri i syfte att främja avfallsförbränning.

Energimyndigheten menar i sin rapport att den som producerar plasten har full rådighet över vilken råvara som plasten innehåller, det hade stämt om det funnits en välfungerande marknad för återvunnen plast och man inte politiskt styrt den biogena råvaran till bränsle under lång tid i Sverige. Kravet på kvotplikt i förpackningsförordningen kommer förhoppningsvis hjälpa till för att skapa en bättre marknadsförutsättning för plaståtervinningen. Det vore då ytterst olämpligt att införa ytterligare ett styrmedel i form av skatt innan effekten av kvotplikten hunnit uppnås. Särskilt en skatt, som likt den mycket kritiserade plastpåseskatten, inte kommer kunna differentieras beroende på om fossil, återvunnen eller biobaserad plast använts och därför snarare motverka plastindustrin omställning till mer hållbara råvara. Det är dock ett faktum att vi inte kan fortsätta elda upp kolhaltigt avfall om vi ska klara att ställa om från fossila råvaror, att uppnå klimatmålet måste vara överordnat att energiföretagen kan fortsätta att elda plast för att sälja värme. Värme kan genereras på många andra vis än att elda kolhaltiga bränslen exempelvis från industriell restvärme och geotermiska lösningar. Det är fjärrvärmennätet som är unikt och leder till storskaliga samhällsnyttor inte själva förbränningen.

Plasten är ett nödvändigt material i omställningen och bidrar klimatnytta som exempelvis möjligheten att bygga lättare fordon, men det är också ett helt avgörande material för elektrifiering av samhället och våra tekniska möjligheter. I teorin kan plast återvinnas hur många gånger som helst men det bygger på att vi har ett avfallssystem som kan hantera avfallet ett modernt samhälle ger upphov till. Det svenska avfallshanteringssystemet har gått från deponi till förbränning och sedan inte tagit ytterligare stora kliv, nästa steg bör vara att bli råvaruförsörjning genom kemisk och mekanisk återvinning.

IKEM instämmer i Energimyndighetens analys att en skatt på plastråvara sannolikt medför att delar av nuvarande plastproduktion i Sverige skulle flytta utomlands för att inte förlora konkurrenskraft. Det skulle påverka välstånd och arbetstillfällen i Sverige negativt samtidigt som det finns risk för koldioxid läkage om produktion flyttar till länder med lägre miljökrav. Införs en plastskatt som skulle träffa plastprodukter finns utmaningar avseende differentiering av skattenivåer baserat på biobaserad och återvunnen plast. En utmaning för såväl företagen som berörda myndigheter är att kunna visa mängden av det biobaserade och återvunna innehållet av plast i respektive produkt för att kunna nå en korrekt nivå av skatt utifrån miljöpåverkan av, en vilket i sig skapar administrativ börda. IKEM vill också påtala att det skulle vara ytterst komplext att införa en skatt på fossilt material eftersom det inte enkelt kan härledas till kolinnehåll i en produkt. En sådan skatt borde i så fall utgå från den miljöpåverkan materialet ger upphov till under dess livscykel.

En fungerande miljöskatt som träffar utsatt miljömål innebär minskade skatteintäkter över tid och är därför en dålig finansieringskälla. En miljöskatt måste införas av miljöskäl, inte av finansieringsskäl. I annat fall är det frågan om en fiskal skatt som införs med miljömotiv och det undergräver förtroendet för miljöpolitiken i allmänhet och miljöskatter i synnerhet.

Avslutningsvis ifrågasätter IKEM vad Energimyndigheten menar med producenter, de nämner att de är dem som väljer den fossila råvaran i plasten. Det vore lämpligt att Energimyndigheten hade tittat på värdekedjan för plast samt hur Sveriges import och export av plast ser ut. Stora mängder plast importeras till Sverige och skatt är nationell kompetens som alltså inte kan utfärdas till den i de fallen valt pellets. Av den plast som produceras i Sverige går stor mängd på export och bör i så fall undantas från svensk skatt eftersom den aldrig kommer att hamna i svensk avfallshantering. För producentansvar är det den som satt produkten på svenska marknaden som ska stå för kostnaden i linje med polluter pay princip något som redan sker och som IKEM står bakom.

IKEM - Innovations- och kemiindustrierna i Sverige

Malin Johansson

Ansvarig energi och klimatfrågor